DERDE KAMER

WERKBOEKJE

TEKEN HIER JEZELF

DIT WERKBOEKJE IS VAN:

NAAM .....

KLAS .....

LEEFTIJD .....

WOONPLAATS .....

Wij zijn Max, Robin en Sita. Samen met jullie gaan we leren wat democratische basiswaarden zijn. Het heeft allemaal te maken met de Grondwet.

In de Grondwet staan de belangrijkste afspraken over hoe we met elkaar samenleven in Nederland. Die gaan over drie heel belangrijke dingen: vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Dat zijn de drie democratische basiswaarden.

Dat klinkt best ingewikkeld allemaal, dat vinden wij ook! Maar geen zorgen, wij gaan jou en je klasgenoten helpen.

Bekijk de video's en ga aan de slag met de opdrachten in dit werkboek. Dan weet je aan het einde precies hoe het zit!

Veel plezier en succes!

Groeten, MAX SITA

1

Pagina 6

Grondwet

1. Woordenmix
2. Wat betekent democratie?
3. Jouw regels, mijn regels, onze regels

   Artikel 1
4. Je mag zijn wie je bent

2

Pagina 12

Vrijheid

1. Robins vrijheid
2. Vrijheid voor jou, vrijheid voor mij
3. Wat zijn grondrechten?

   Vrijheid voor iedereen
4. Gebruik jouw grondrecht!
5. Onvrijheid

3 Pagina 18

Gelijkheid

1. De verborgen boodschap
2. Niet gelijk, wel gelijkwaardig
3. Kiesrecht
4. Woorden leren in stilte

Oneerlijk

4 Pagina 24

Solidariteit

1. Solidariteits-zoeker
2. Solidaire plaatjes
3. Rekening houden met elkaar

So-li-da-ri-teit

4. Solidariteit in moeilijke tijden

1 GRONDWET

Opdracht 1 Woordenmix

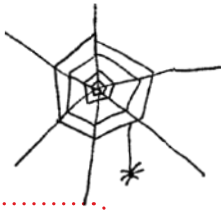
Oeps! Max heeft zijn spiekbriefjes laten vallen, waardoor alle belangrijke woorden en de uitlegkaartjes die daarbij horen door elkaar liggen. Help jij hem met sorteren?

- Ieder jaar op de derde dinsdag van september.
- **Volksvertegenwoordiger**
- **Troonrede**
- Iemand in de Eerste of Tweede Kamer die beslist over nieuwe plannen en regels voor het land.
- De man die in 1848 de Grondwet schreef.
- Hierin staan de belangrijkste wetten van Nederland. Bijvoorbeeld dat het volk de baas is.
- **Politiek**
- **Koning**
- Wat volwassenen doen als ze gaan kiezen wie er in de Tweede Kamer komen.
- **Democratie**
- **Grondwet**
- Toespraak van de Koning waarin alle nieuwe plannen en regels voor Nederland staan.
- Een regel die voor iedereen in Nederland geldt.
- Was vroeger de baas, totdat in 1848 de Grondwet kwam.
- **Wet**
- **Thorbecke**
- Dit betekent dat het volk de baas is. Dus niet de Koning.
- Alle plannen en regels voor een land en hoe we daarover beslissen.
- **Prinsjesdag**
- **Stemmen**

Opdracht 2 Wat betekent democratie?

Alle Nederlanders van 18 jaar of ouder mogen meebeslissen over plannen en regels voor het land. Iedereen is dus een klein beetje de baas. Dat heet: democratie. Best een lastig woord. Waar denk jij aan bij het woord 'democratie'?

2a Pak een leeg papier en maak een woordspin met in het midden het woord: democratie.

2b Klaar? Vergelijk jouw woordspin met die van je klasgenoot.

Woorden die we allebei hadden opgeschreven:

1

2

3

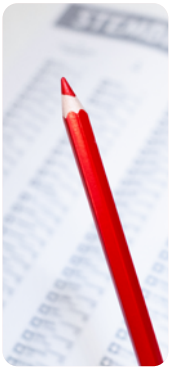
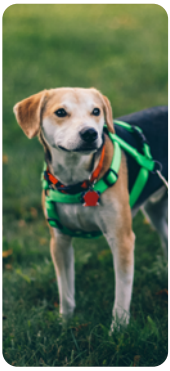
Woorden die ik niet had opgeschreven, maar mijn klasgenoot wel:

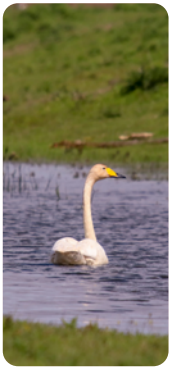
1

2

3

2c Bedenk met je klasgenoot wat de plaatjes hieronder met democratie te maken hebben.

Opdracht 3 Jouw regels, mijn regels, onze regels

De volksvertegenwoordigers in de Eerste en Tweede Kamer maken de regels voor het land. Maar er zijn ook regels op school en thuis. En gelukkig zijn er ook nog dingen die jij zelf mag bepalen.

3a Omcirkel hieronder de regels die door de Eerste en Tweede Kamerleden worden gemaakt.

1. Dat je niet door rood mag rijden
2. Dat je elkaar niet mag discrimineren
3. Hoeveel schermtijd je maximaal mag hebben
4. Hoe laat je naar bed moet
5. Dat je niet door elkaar heen mag praten
6. Hoeveel ijs je mag eten
7. Of je alleen naar school mag lopen (of fietsen)
8. Hoeveel politie er op straat is
9. Hoeveel je moet betalen voor een operatie in het ziekenhuis
10. Wat je op school mag trakteren

3b In de Grondwet staan de allerbelangrijkste regels van Nederland. Die regels noemen we ook wel artikelen. Er staat bijvoorbeeld in dat niet de Koning, maar het volk de baas is. **Weet jij nog meer dingen die in de Grondwet staan?**

3c Stel dat jij de Grondwet van jouw land zou mogen schrijven, wat zou er dan in staan? **Schrijf de 3 belangrijkste regels op:**

1
2
3

Schrijf hieronder iets op wat jouw klasgenoot heeft opgeschreven en wat jou ook een goed artikel lijkt:

4

ARTIKEL 1

Ik kan bijna niet geloven dat Nederland zó lang zó oneerlijk was...

Hoe bedoel je?

Nou, dat de Koning alles mocht bepalen en het volk helemaal niks.

Ah zo, ja... Helemaal mee eens... Gelukkig is het door de Grondwet eerlijker geworden.

Een heel stuk eerlijker ja. Het allereerste artikel in de Grondwet gaat zelfs over eerlijkheid!

O ja, daar staat dat we allemaal gelijk zijn. En dat je dus niemand anders mag behandelen.

Dus eigenlijk: dat je niet mag discrimineren.

Precies. In Artikel 1 staat: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'

Poehee, dat zijn een hoop ingewikkelde woorden...

Dat betekent dat discriminatie verboden is en dat we in Nederland alle mensen op dezelfde manier behandelen.

En vogels dan...?

Opdracht 4 Je mag zijn wie je bent

LEES EERST ARTIKEL 1 OP PAGINA 9

Hieronder staan allemaal woorden uit Artikel 1 van de Grondwet.
Weet jij wat deze woorden betekenen?

- **godsdienst**
- **levensovertuiging**
- **politieke gezindheid**
- **ras**
- **geslacht**
- **handicap**
- **seksuele gerichtheid**

4a Koppel de woorden uit Artikel 1 aan het juiste plaatje.

4b Discriminatie is nu verboden, maar dat is het niet altijd geweest.
Hier zie je een paar voorbeelden. **Kun jij uitleggen waarom dit discriminatie is?**

Judith Trijtel – Een Joods meisje. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was Nederland bezet door de Duitsers. Judith en alle andere Joodse mensen moesten een Jodenster dragen.

Rosa Parks – Moest vanwege haar zwarte huidskleur in de Verenigde Staten achter in de bus zitten. De plekken voor in de bus waren alleen voor witte mensen.

Anne-Marie en Hélène – Waren de eerste vrouwen ter wereld die met elkaar mochten trouwen. Tot 2001 was dit verboden.

Jacob Sijtsma – Mocht niet in een hotel slapen, omdat hij zijn blindengeleidehond Indy bij zich had

2 VRIJHEID

Opdracht 1 Robins vrijheid

Oeps! Robin neemt wel heel veel vrijheid... Kun jij helpen om de juiste woorden op de lege plekken in te vullen?

vrijheid **demonstreren** **tulpen** **volksvertegenwoordigers** **Grondwet** **politiek** **discrimineren** **krant** **godsdienst** **baas** **grondrechten**

In Nederland mag je zijn wie je wilt. We hebben veel _____. Dat staat in de _____. In de Grondwet staat ook dat we mogen kiezen wie de mensen zijn die de plannen en regels voor het land bepalen. Die mensen noem je: de _____. En de plannen en regels van Nederland en hoe we daarover beslissen noem je: de _____.

In de Grondwet staat ook dat je zelf mag bepalen hoe je wilt leven. Bijvoorbeeld dat je zelf mag kiezen of je een _____ hebt, of juist niet. En dat je mag _____ als je het ergens niet mee eens bent. En ook dat niemand jou mag _____. Dat noem je: _____. Die heeft iedereen!

Het is heel belangrijk dat we grondrechten beschermen. En niet alleen die van jezelf, maar ook die van andere mensen. Want als iemand de _____ speelt over anderen, is er geen vrijheid.

Opdracht 2 Vrijheid voor jou, vrijheid voor mij

2a **Vrijheid is best een moeilijk woord. Leg in één zin uit wat vrijheid betekent.**

Vrijheid is dat ik zelf mag bepalen hoe ik eruitzie en welke kleren ik draag. Gewoon mezelf kunnen zijn.

2b **Schrijf nu op wat vrijheid voor jou betekent**:

punten

2c **Vrijheid kan voor iedereen anders zijn. Vraag wat vrijheid betekent voor:**

- **jouw juf/meester:**

punten

- **jouw vader/moeder:**

punten

En wat denk je dat vrijheid betekent voor:

- **iemand die gevlucht is voor oorlog**

punten

2d **Wie van de vier mensen uit opdracht 2b en 2c heeft volgens jou de meeste vrijheid?** Geef 1 t/m 4 punten: 1 voor de meeste en 4 voor de minste vrijheid.

2e **Bespreek jouw top 4 met je klasgenoot**. Hadden jullie hetzelfde? Of iets anders?

Opdracht 3 Wat zijn grondrechten?

In de Grondwet staan grondrechten. Bijvoorbeeld de vrijheid om jezelf te zijn.

3a Welke grondrechten herken jij in de plaatjes?

- **A** De vrijheid van meningsuiting
- **B** De vrijheid om iets in de krant of in het nieuws te zeggen (persvrijheid)
- **C** De vrijheid om een voetbalvereniging of een andere club te beginnen
- **D** De vrijheid om te demonstreren als je het ergens niet mee eens bent
- **E** De vrijheid van godsdienst
- **F** De vrijheid om de baas over jouw eigen lichaam te zijn

3b Bespreek met je klasgenoot:

- Welk grondrecht vind jij het belangrijkst? Leg uit waarom.
- Welke vind jij het minst belangrijk? Leg uit waarom.
- Voor wie denk je dat dit wel belangrijk zou kunnen zijn? Leg uit waarom.

VRIJHEID VOOR IEDEREEN

Sita, je zei dat er op veel plekken in de wereld geen vrijheid is. Wat bedoel je daarmee?

In Nederland is iedereen een beetje de baas, maar er zijn ook veel landen waar één iemand de baas speelt over alle mensen.

Zoals Poetin in Rusland doet?

Precies!

Daardoor is Rusland géén democratie. In Rusland mag je niet meebeslissen over de politiek. En je mag niet demonstreren. En Poetin wil ook de baas over Oekraïne zijn. Daarom is er oorlog in Oekraïne.

Er zit een jongen in mijn klas die met zijn ouders uit Oekraïne is gevlucht. Die vertelde dat hij daar niet meer mocht voetballen omdat het te gevaarlijk was op straat.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog wilde Duitsland de baas zijn over veel andere landen. Ook over Nederland. Toen Duitsland ons land had bezet, hadden mensen geen vrijheid. Overal liepen soldaten waar je naar moest luisteren. En parken en scholen werden verboden voor Joodse mensen.

Discriminatie!

Op 5 mei 1945 werd Nederland bevrijd. Daarom vieren we op 5 mei Bevrijdingsdag.

En Keti Koti op 1 juli! Om de afschaffing van de slavernij te vieren.

Ik hoop dat er ook snel een Bevrijdingsdag in Oekraïne komt.

Opdracht 4 Gebruik jouw grondrecht!

Een van de grondrechten is de vrijheid om te demonstreren. Demonstreren doe je wanneer je je ergens zorgen over maakt of iets wilt veranderen. Je kunt demonstreren door samen met een groep de straat op te gaan. Bijvoorbeeld met een spandoek of een demonstratiebord.

4a Waarvoor of waartegen zou jij willen demonstreren?

Bedenk een slogan voor op jouw demonstratiebord. Een slogan is een opvallende zin waardoor mensen weten wat jij vindt.
Bijvoorbeeld: EEN SPEELTUIN ERBIJ MAAKT ONS PAS ECHT BLIJ!

4b Mijn slogan is:

4c Pak nu een leeg papier of een stuk karton en maak jouw demonstratiebord!

Opdracht 5 Onvrijheid

LEES EERST
VRIJHEID VOOR IEDEREEN
OP PAGINA 15

5a Lees de drie verhalen op pagina 17 en kies één hoofdpersoon aan wie je een brief gaat schrijven. Wie heb je gekozen?

5b Pak een leeg papier en schrijf een brief aan jouw hoofdpersoon.
Denk voordat je begint met schrijven goed na over deze vragen:

- Welk gevoel heb je na het lezen van het verhaal? Maakt het verhaal je boos, verdrietig, blij of iets anders?
- Wat zou jij doen als jij dit zelf zag gebeuren? Zou je ingrijpen, je mond houden, stiekem een plan verzinnen of iets anders?
- Wat wil je jouw hoofdpersoon schrijven? Schrijf je een advies, een wens, iets troostends of iets anders?

5c Lees jouw brief voor aan je klasgenoot en luister ook naar die van hem of haar. Wat vond je goed aan de brief en waarom?

Meester Jan is de meneer die Kofi en Afi heeft gekocht en tot slaaf heeft gemaakt.

Kofi en Afi gingen gauw op hun hurken zitten en begonnen onkruid uit de grond te trekken. Ze mochten pas stoppen als het donker werd. Zo ging het bijna iedere dag.
De tuin van meester Jan was zó groot dat ze steeds opnieuw konden beginnen als ze helemaal rond waren geweest. Maar daar wilden ze nu nog niet aan denken. Vandaag moesten ze dit grote bloemperk schoon krijgen. [....]

De handen van Afi en Kofi stonden niet stil. Toch gleed er opeens een zweep over hun rug. Geschrokken keerden ze zich om. Achter hen stond de opzichter. Hij liep de hele dag op de plantage rond om te kijken of iedereen wel hard aan het werk was. Anders moest hij je slaan.

Fragment uit: Henna Goudzand Nahar, Op de rug van Bigi Kayman, p. 14 en 15

Dinsdag 30 juni 1942
Nieuwe bepaling: na acht uur 's avonds niet naar buiten tot 's morgens zes uur. Tussen drie en vijf uur winkelen. Uitoefenen van enkele beroepen verboden, niet meer in vervoermiddelen, dus morgen bij Beurs uitstappen en lopen.

En nu voor personen met een reisvergunning: wachten tot iedereen in de trein is en dan alleen gaan zitten, wanneer alle niet-joden zitten.

Esther (15 jaar) in haar dagboek

Fragment uit: Pieter Eckhardt en Marscha Holman, Meisjes in de Oorlog, p. 98

VADER VAN MEISJE DAT OORLOGS-TEKENING MAAKTE IS AANGEHOUDEN

Donderdag 30 maart 2023, 18:26 uur
Gisteren zag je in het Jeugdjournaal dat de vader van het Russische meisje Masja de gevangenis in moest. Omdat zijn dochter een tekening had gemaakt tegen de oorlog in Oekraïne. De man is nu alsnog opgepakt.

Masja's vader kreeg eerder deze week al te horen dat hij twee jaar de gevangenis in moest. Maar hij wilde die straf niet, dus hij vluchtte.

Nu is bekend geworden dat de man alsnog is aangehouden in Belarus, het buurland van Rusland. Het is niet duidelijk of Masja's vader nu een nog zwaardere straf krijgt.

Nieuwsbericht van het Jeugdjournaal: donderdag 30 maart 2023

3 GELIJKHEID

Opdracht 1 De verborgen boodschap

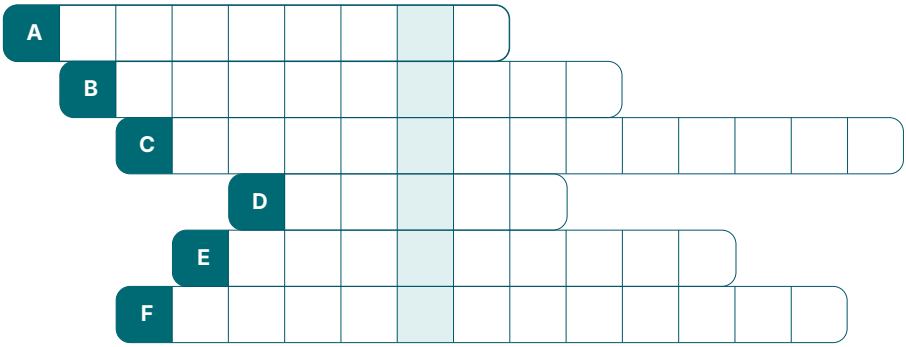

Sita weet zeker dat de woorden iets met elkaar te maken hebben! Kun jij haar helpen zoeken naar de verborgen boodschap?

1a Vul de juiste woorden in op de juiste plek. Je hoeft niet alle woorden te gebruiken.

- **Aletta Jacobs**
- **Discriminatie**
- **Gelijk**
- **Gelijkheid**
- **Gelijkwaardig**
- **Grondrechten**
- **Grondwet**
- **Kiesrecht**
- **Solidariteit**
- **Thorbecke**
- **Vrijheid**

A Een boek met de belangrijkste regels van Nederland
B Het recht om bij verkiezingen mee te beslissen wie de volksvertegenwoordigers worden
C Mensen oneerlijk behandelen omdat ze anders zijn
D In Nederland wordt iedereen in gelijke gevallen, [...] behandeld
E Als iedereen op dezelfde manier wordt behandeld, dan is er [...]
F Als iedereen evenveel meetelt, ook al zijn we niet hetzelfde, dan zijn we [...]

1b Naar welk woord is Sita op zoek?

Opdracht 2 Niet gelijk, wel gelijkwaardig

Iedereen is anders. Dat is maar goed ook, want anders zou het erg saai zijn! We zijn niet allemaal hetzelfde, maar iedereen telt evenveel mee en wordt gelijkwaardig behandeld.

2a Kruis hieronder aan of de situatie gaat over gelijk of gelijkwaardig.

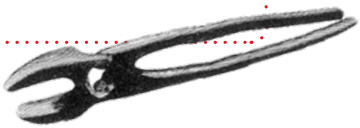
	Gelijk	Gelijkwaardig
Elodie mag in de pauze meevoetballen met de jongens. Net als alle andere meiden uit de klas.	☐	☐
Iedereen moet stil zijn tijdens een toets.	☐	☐
Soufian heeft slechte ogen. Daarom mag hij vooraan in de klas zitten zodat hij het digibord goed kan zien.	☐	☐

2b Werk samen met de klasgenoot die naast je zit.
Jullie zijn niet in alles gelijk.

Schrijf op waarin jij en je klasgenoot van elkaar verschillen.

Er zijn vast ook dingen waarin jullie wél gelijk zijn. Dat noem je overeenkomsten.
Schrijf twee overeenkomsten tussen jou en je klasgenoot op.

2c Schrijf twee voorbeelden op die laten zien dat jij en jouw klasgenoot gelijkwaardig zijn.

Opdracht 3 Kiesrecht

In 1848 werd Nederland een democratie, maar niet iedereen mocht toen meteen al stemmen. Kijk maar naar deze jaartallen.

Belangrijke veranderingen		Naam
1848	Alle rijke mannen mogen stemmen	
1917	Alle mannen van 25 jaar en ouder mogen stemmen	
1919	Iedereen van 25 jaar en ouder mag stemmen	
1946	Leeftijd om te stemmen verlaagd naar 23 jaar	
1972	Leeftijd om te stemmen verlaagd naar 18 jaar	

Hieronder stellen een aantal mensen uit het verleden zich voor.
Schrijf elke naam bij het jaar waarin diegene voor het eerst mocht stemmen.

Mijn naam is **Michiel** en ik ben 32 jaar. Ik woon in Katendrecht, bij Rotterdam. Ik werk in de haven en verdien weinig geld, maar gelukkig net genoeg om voor mijn gezin te zorgen.

Ik ben **Sarah** en ik ben 19 jaar. Ik kom uit Franeker, maar ben vorig jaar naar Groningen verhuisd om te studeren aan de universiteit. Ik hoop later dokter te worden!

Mijn naam is **Cornelis**, 51 jaar. Ik ben de baas van een grote succesvolle fabriek in Eindhoven. Ik moet ervandoor, want ik heb een thee-afspraak met mijn oud-studiegenoot Thorbecke.

Mijn naam is **Johanna**. Ik ben 30 jaar en geef les op de Wilhelminaschool in Zwolle. Ik ben de enige juf hier, tussen allemaal meesters. Maar nu wij vrouwen ook mogen stemmen, luisteren ze beter naar me.

Ik ben **Thomas**, ik woon in Almelo en ik ben 24 jaar. Jarenlang waren er door de Tweede Wereldoorlog geen verkiezingen, maar nu wel en ik mag stemmen!

Opdracht 4 Woorden leren in stilte

LEES EERST ONEERLIJK OP PAGINA 22

Gelijk, gelijkwaardigheid, eerlijk, oneerlijk, discriminatie... Moeilijke woorden allemaal, vindt Max. Hij ziet er liever plaatjes bij, dan leert hij ze makkelijker. Kom, we gaan Max helpen!

De juf of meester maakt groepjes en vertelt wat jullie woord is. Beeld dat woord samen uit met een 'tableau vivant'. Dat is Frans voor 'levend schilderij'. Je mag dus niet bewegen of praten. Je moet stil staan als een standbeeld!

4a Geef eerst antwoord op de vragen voordat jullie gaan oefenen.

Onderstreep jullie woord.

- **Gelijk**
- **Ongelijk**
- **Gelijkwaardigheid**
- **Discriminatie**
- **Discriminatie tegengaan**
- **Eerlijk**
- **Oneerlijk**

ONEERLIJK

Ik snap er niks van. Hoe kan het dat vrouwen zo lang zo oneerlijk zijn behandeld?

Door mannen die denken dat ze de baas zijn!

Nou, dat hoef ik thuis niet te proberen. Dan krijg ik mijn zus achter me aan...

Maar niet alleen vrouwen zijn oneerlijk behandeld. Ook mensen met een donkere huidskleur. In de Verenigde Staten moesten zij bijvoorbeeld achter in de bus zitten. Rosa Parks vond dat onzin en ging in 1955 gewoon voor in de bus zitten. Rosa werd gearresteerd door de politie, maar door haar daad kwamen er steeds meer Amerikanen die zeiden: dit is oneerlijk!

En toen werden langzaam de oneerlijke discriminatiewetten afgeschaft?

Maar dat duurde heel lang. En weet je wat nog langer duurde? Het eerste huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht. Dus twee mannen die trouwen.

Of een vrouw met een vrouw.

Nederland was het allereerste land waar het niet meer verboden was voor homoseksuele en lesbische mensen om te trouwen. Anne-Marie en Hélène waren de eersten. Maar dat heeft tot 2001 geduurd.

2001? Toen is mijn broer geboren, dus dat is nog niet lang geleden!

Precies! Het is dus nooit te laat om de wereld een stukje gelijkwaardiger te maken.

Schrijf op wat jullie woord betekent.
Bedenk een voorbeeld om het woord makkelijk uit te leggen.
Bijvoorbeeld bij het woord 'eerlijk': dat iedereen op een verjaardag een even groot stuk taart krijgt.

Dit voorbeeld gaan jullie gebruiken voor jullie tableau vivant. Denk nu na over de volgende vragen:

Wat gebeurt er?

Waar speelt het zich af?

Welke mensen, dieren of voorwerpen zijn er te zien?

Welke emoties hebben zij?

4b Nu gaan jullie oefenen! Kies een rustig plekje uit.

4c En? Heeft de rest van de klas het woord bij jullie tableau vivant geraden?

Ja! ☐

Top! Dan zal Max het ook begrijpen.

Nee... ☐

Balen... Misschien kan Sita Max helpen.

4 SOLIDARITEIT

Opdracht 1 Solidariteits-zoeker

Kun jij erachter komen wat solidariteit betekent? Het antwoord op die vraag vind je in deze woordzoeker! **Streep alle onderstaande woorden weg.** Welke zin blijft over?

.....

Tip! De woorden staan van links naar rechts, schuin en achterstevoren.

- ARMOEDE
- BELASTING
- DELEN
- EERLIJK
- GELD
- GRONDRECHT
- GRONDWET
- KINDERWET
- LEERPLICHT
- POLITIEK
- RIJK
- SOLIDAIR
- VAN HOUTEN

R	T	H	C	I	L	P	R	E	E	L
E	K	E	N	I	N	G	H	R	IJ	K
G	R	O	N	D	R	E	C	H	T	O
R	N	V	A	N	H	O	U	T	E	N
O	R	I	A	D	I	L	O	S	W	U
N	D	E	T	E	D	E	O	M	R	A
D	N	M	E	S	T	N	A	N	E	D
W	E	R	E	N	A	E	I	S	D	S
E	K	E	I	T	I	L	O	P	N	O
T	L	K	IJ	L	R	E	E	I	I	D
A	I	R	G	E	L	D	!	B	K	

Opdracht 2 Solidaire plaatjes

Sita probeert Max uit te leggen wat solidariteit betekent. Snap jij het al?
Schrijf op wat deze plaatjes met solidariteit te maken hebben.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 3 Rekening houden met elkaar

Solidariteit betekent dat je rekening houdt met anderen. Met je familie, met je klasgenoten, maar ook met mensen die je niet kent.

Of met vogels!

3a Kun jij wat voorbeelden noemen van solidariteit?

Bij jou thuis:

Als mijn zus moet leren voor haar toetsweek, dan stop ik met gamen en ga ik een boek lezen. Zo stoor ik mijn zus niet.

Bij jou op school:

3b Solidariteit is soms lastig. Vooral als je er zelf moeite voor moet doen. Toch is het belangrijk, omdat je er een ander mee helpt.

Bedenk samen met een klasgenoot hoe er meer solidariteit kan komen.

Bij jullie op school:

In jullie stad of dorp:

3c Het Kinderwetje van Van Houten was een solidaire wet. Inmiddels zijn er meer solidaire wetten. Bijvoorbeeld dat je een uitkering krijgt als je niet meer kunt werken. En dat iedereen naar de huisarts kan. En er zijn ook afspraken dat iedereen mag demonstreren en zijn mening mag geven. Deze afspraken staan zelfs in de Grondwet: grondrechten voor solidariteit.

Bedenk samen een nieuwe solidaire wet. Wat gaat jullie solidaire wet regelen?

Wat is de naam van jullie solidaire wet?

3d Elk tweetal gaat nu hun solidaire wet aan de rest van de klas presenteren.
Hoe heet de wet? Wat gaat de wet regelen? Waarom is dat belangrijk?

Je hebt nu veel ideeën voor solidaire wetten gehoord.
Welke vond je het beste en waarom?

SO-LI-DA-RI-TEIT

Ik begin te begrijpen wat soldilariteit betekent. Uhm, ik bedoel: so-li-da-ri-teit.

Ik zou op school nog even oefenen met spelling.

Doe ik. En dat kan door de so-li-da-ri-teits-belasting. Iedereen in Nederland die geld heeft, legt wat in de pot. Belastinggeld. En van dat belastinggeld kan ik naar school.

Precies! En er wordt nog veel meer van betaald. Bijvoorbeeld de wegen, de politie, maar ook dat iedereen naar de huisarts of het ziekenhuis kan. En Sociale Zaken.

Hee, dat woord ken ik uit de Miljoenennota van Prinsjesdag!

Goed onthouden! Dat betekent bijvoorbeeld dat als je niet meer kunt werken, omdat je ziek bent, dat je dan toch nog een beetje geld uit de grote pot krijgt.

Want anders hebben zieke mensen helemaal geen geld!

De persoon die dit geregeld heeft, heet Marga Klompé. Zij was trouwens de allereerste vrouwelijke minister van Nederland.

Aletta zou trots geweest zijn.

Ja, Marga was een echte heldin! In de Tweede Wereldoorlog zat ze zelfs in het verzet. Ze vervoerde geheime berichten en zorgde voor voedsel en medicijnen voor gevluchte mensen. Marga zette haar eigen leven op het spel om andere mensen te kunnen helpen. Net als alle andere verzetshelden.

Wow... Dat is pas écht solidair!

Opdracht 4 Solidariteit in moeilijke tijden

LEES EERST
SO-LI-DA-RI-TEIT
OP PAGINA 28

Tijdens de Tweede Wereldoorlog gingen veel mensen in het verzet om andere mensen te helpen en om Nederland te bevrijden. Hieronder staan twee liedjes over deze tijd. **Lees beide liedjes en kies er één uit.**

Het juiste pad

Toen ze kwamen de soldaten
namen ze haar halve huis
En zij maakte vuur en stond uren
te koken achter het fornuis
Maar er kwam leven, voor even...
paardje rijden op de rug van een soldaat
Haar meisje gierend van het lachen
alsof de oorlog even niet bestaat
Het waren jongens nog maar, bij haar
voelden zij zich veilig en thuis
En zo hoorde zij, vrij, hun geheimen
onzichtbaar achter het fornuis
De melkman fluistert in haar oor:
'Vertel ons wat je hoort, speel het door'
Haar dochters haartjes in de zon
Haar hart stond stil...
Wist niet of ze het kon
Als je nu vergeet
dat je weet, hoe het afloopt
Hoe alles is gegaan
De winnaars en verliezen
Zou je het kiezen?
Het juiste pad

—*Yentl en de Boer*

Wat zou ik doen

Als ik merk dat heel stiekem
een duister plan zich ontvouwt
maar ikzelf blijf buiten schot
Wat zou ik doen?
Als het alleen maar is tegen die eenling
die op straat wordt nagejouwd
en de angst weer wint van het fatsoen.
Als ik hoor dat er iemand
uit zijn huis wordt gesleurd
om een reden die niemand snapt
Als ik merk dat de onschuld
weer wordt vertrapt
Zou ik mijn ogen sluiten, zou ik wachten
tot de hemel openscheurt
En hou ik de wereld buiten, zou ik denken
'zolang het mij maar niet gebeurt'
Of zou ik dat beest vastgrijpen
en spring ik ertussen
voordat het kwaad zich samenvoegt
Loop ik door, blijf ik staan,
waar het altijd om zal gaan
Ben ik mens genoeg

—*Maarten Peters*

Wat heeft het liedje dat jij gekozen hebt met solidariteit te maken?

TROON
BOUWPLAAT
A
B
C
D
E
GELDKIST
BOUWPLAAT
VLAG
BOUWPLAAT
THORBECKE
ALETTA

COLOFON

De Derde Kamer der Staten-Generaal is een initiatief van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer, in samenwerking met ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat. Voor vragen en opmerkingen: mail, bel of schrijf de redactie.

Redactie Derde Kamer der Staten-Generaal
Hofweg 1h
2511 AA Den Haag
070-7570200
redactie@derdekamer.nl

ProDemos heeft geprobeerd alle rechthebbenden van beeldmateriaal te achterhalen. Het volledig overzicht van gebruikte beelden vind je op derdekamer.nl.

Derde Kamer

Eerste Kamer
der Staten-Generaal

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

ProDemos
Huis voor democratie en rechtsstaat